

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: *Dynamika ľudského prístupu k svetu v diele Jana Patočku*

Autorka: Mgr. Andrea Javorská, PhD.

Oponentka: doc. Erika Lalíková, PhD.

1. Náročnosť spracovania riešenej problematiky práce

Výnimočné postavenie jednej z najvýznamnejších a najvýraznejších postáv minulého storočia, a to nielen česko-slovenskej, ale akiste minimálne európskej filozofie – Jana Patočku, púta ročne pozornosť autorov desiatok monografií, štúdií a vedeckých prác, koncipovaných (nielen) filozofmi celého sveta. Šírka jeho filozofického skúmania a hĺbka filozofického odkazu nám poskytuje obrovské spektrum možnosti hľadania fiktívnych a či imaginárnych „stretnutí“, nadväzností i „polemík“ s autoritou, ktorá nesporne patrí k najväčším osobnostiam 20. storočia.

Autorka habilitačnej práce *Dynamika ľudského prístupu k svetu v diele Jana Patočku* Andrea Javorská predkladá vo svojom texte jeden z možných prístupov k téme, ktorá symbolicky „preväzuje“ život i dielo Patočku. Pripomína jeho názory, ako aj pohľady celého spektra ďalších postáv, ponajviac azda Martina Heideggera. Ako píše autorka v úvode práce: „Predkladaná práca je zameraná na Patočkovu polemiku s filozofickým myslením E. Husserla a M. Heideggera v kontexte otázky – aká je základná ľudská situácia, existuje spôsob ako popísať skúsenosť človeka s problematnosťou tejto situácie?“ (Javorská 2015, 7). A. Javorská pripomína, že bude sledovať „v čom vlastne spočíva špecifickosť Patočkovho filozofického postoja k odhaľovaniu základov ľudského prístupu k svetu“ (Tamtiež).

Predložená habilitačná práca *Dynamika ľudského prístupu k svetu v diele Jana Patočku* pozostáva okrem úvodu, záveru, literatúry a anglického zhrnutia textu z troch kapitol. Prvá kapitola je venovaná téme zrodu asubjektívnej fenomenológie. Habilitantka prechádza od uvedenia životopisných údajov a krátkeho zhrnutia diela Patočku k dôležitej súčasti jeho tvorby – k „nadväznostiam“ a „prekročeniam“ predovšetkým vyššie spomenutých postáv európskej fenomenológie, ako boli Husserl a Heidegger. Pripomína podstatu samotného konceptu asubjektívnej fenomenológie. V tejto rozsahovo kratšej kapitole autorka percipientovi predkladá východiskové tézy danej témy. Možno by (najmä v prvej časti práce) bolo vhodné zvážiť uviesť pre nezainteresovaného čitateľa časovú kompozíciu jednotlivých

tém a problémových okruhov, ktoré Patočka vo svojej tvorbe obsiahol. Uznávam, že je to všeobecne dostupná informácia, ale ak počítame s čitateľom, ktorý sa oboznamuje s tvorbou Patočku – pre neho tieto informácie môžu byť cennými. Niektoré rámcové začlenenia sú v práci uvedené, iné autorka spomenie heslovito (napr. prekladová tvorba najmä nemeckých klasických filozofov, jeho vklad do komeniológie, interpretácie diela T. G. Masaryka...).

Druhá kapitola habilitačnej práce: *Fenomenológia pohybu a fenomén sveta* je priblížením a rozpracovaním témy, ktorá stojí v centre pozornosti mnohých autorov a autoriek. Habilitantka pripomína kľúčové problémy danej témy, predovšetkým podstatu interpretácie fenomenologického skúmania pohybu, vyzdvihuje jeho špecifiká a osobitosti. Konštatuje v tejto súvislosti, o. i., fakt: „Existujeme v neustálej starosti a otvorenosti“ (Javorská 2015, 36). Zaujímam by ma názor autorky, či sa stotožňuje s týmto výrokom a najmä či má pocit, že v súčasnosti je možné hovoriť o *otvorenosti* predovšetkým v súvislosti so spoločensko-politickými udalosťami. Konkrétnejšie, s čím spája otázku otvorenosti v súčasnosti?

Posledná, najrozsiahlejšia kapitola habilitačnej práce *Pohyb vo filozofii dejín* zahŕňa v sebe viacero významných problémových okruhov, ktoré tvoria podložie fenomenologickej koncepcie Patočku. Autorka postupuje od uvedenia témy filozofického problému dejín, cez aktualizovanie divergencie medzi pojmi historiografia a filozofia dejín smerom k zachyteniu kľúčových kategórií ako sú pohyb, čas a sloboda, čo tvorí, podľa môjho názoru, predpoklad pre druhú, (nazvime ju ako) „imaginárnu“ časť tejto kapitoly venovanej interpretácii pohybu. Téma starostlivosti o dušu má v sebe nesporne obdivuhodný potenciál možných interpretácií, možných polôh, z hľadiska ktorých je nadčasovou témou. Priblíženia špecifického konceptu (éry) technickej civilizácie tak, ako ho predkladal najmä v *Kacířských esejach* J. Patočka, ako aj jej previazanie so sociálno-politickými témami dôb nedávno minulých i tiež aktuálnych, súčasných, je vyústením habilitačnej práce.

Autorský zámer habilitantky je jasný: nepokúša sa nastolené problémy zjednodušovať, snaží sa ich priblížiť na základe relevantných informácií, ktoré čerpá z bohatého bibliografického materiálu. Oceňujem množstvo prác, ktoré habilitantka pri koncipovaní svojej práce použila. Doplnila by som ich o relevantné texty Ivana Blechu, Vladimíra Leška, Eugena Andreánskeho, Teodora Münza, Jozefa Piačeka, ktorí, podľa môjho názoru neraz obdivuhodným spôsobom prezentovali v našom, česko-slovenskom kontexte témy, o ktorých autorka píše (nielen čo sa týka Patočku, ale napr. aj spomenutých konceptov dejín – či už na podklade Kantovej, alebo Heglovej koncepcie). Je mi jasné, že nebolo autorkiným zámerom spomínať a zapracovávať texty všetkých autorov, ktorí rozpracovávali vyššie uvedené témy,

nie som si istá, či by to bola zmysluplná aktivita vzhľadom na veľký počet autorov, ktorí Patočku čo len vetou spomínajú. Akceptujem autorkin výber, pripomínam však aktivity napr. košickej katedry filozofie, ktorá je známa svojimi monografiami, štúdiami a vedeckými zborníkmi týkajúcimi sa interpretácie Patočku (Kanta, Hegla, Husserla a Heideggera). Pre úplnosť dodávam, že niektoré zborníky mapujúce aktivity košického filozofického pracoviska autorka uviedla.

2. Posúdenie úrovne spracovania práce

Habilitačná práca *Dynamika ľudského prístupu k svetu v diele Jana Patočku* tak výberom témy, ako aj úrovňou spracovania patrí k textom, ktoré percipientovi sprostredkovávajú jeden z možných aktuálnych pohľadov na východiská koncipovania fenomenologickej teórie. Konkrétnejšie, umožňujú „vhlád“ do tvorby renomovaného fenomenológa. Výzva pochopiť „modernú technickú civilizáciu, motívy ľudského konania a zmysel našej ľudskej existencie“ (Javorská 2015, 5) tak, ako to vo svojej tvorbe predstrel Patočka, ako aj poukázať (aj na vlastnom životnom „príklade“) na vzájomne sa podmieňujúci vzťah filozofie a politiky, je veľmi náročnou úlohou, ktorú si pred seba habilitantka predložila. Aj keď môžeme mať možno iný názor na parciálne rozloženie jednotlivých tém, ktoré spracovala (osobne by som väčší priestor venovala vzťahu téme starostlivosti o dušu a vzťahu filozofie a politiky), rešpektujem autorský zámer a konštatujem, že predložená habilitačná práca spĺňa náročné kritériá kladené na vedecké práce daného typu.

3. Prínos a úroveň výsledkov práce

Habilitačná práca je relevantným výstupom viacročného aktívneho vedeckého bádania autorky, ktorá či už vo svojej publikačnej činnosti, či v ďalších vedeckých a pedagogických aktivitách prejavila eminentný záujem o fenomenologickú problematiku. Jej práca je ukážkou zodpovedného a fundovaného prístupu k zobrazeniu vyššie uvedenej problematiky.

4. Posúdenie formálnej stránky práce

Po formálnej stránke sa v práci nevyskytujú žiadne väčšie chyby. Zmätočná by mohla byť informácia, že pod názvom *Dynamika ľudského prístupu k svetu v diele Jana Patočku* sa na internete vyskytujú dva odkazy: na habilitačnú prácu autorky a taktiež na článok v časopise *Filozofia*.

Po stylistickej stránke je práca až na niektoré maličkosti napísaná kultivovane, zrozumiteľne, vysoko odborným štýlom. Aby som bola presná, v práci sa vyskytnú skôr drobnejšie technické nedostatky (potrebné by bolo zjednotenie pomlčiek a či spojovníkov v dátumoch, rozmedziach strán; uvádzanie jednoduchých úvodzoviek vo vnútri citátov; zjednotenie písania odkazu Tamtiež – alebo tamtiež; medzera za tromi bodkami pred uvedením slova; zjednotiť formu písania citácií a ich nadväzovania; vkladanie medzery do skratky t. j.,...). Žiadne väčšie chyby sa v práci nevyskytujú.

5. Explicitne vyjadrený návrh na udelenie vedecko-pedagogického titulu docent

Mgr. Andrea Javorská, PhD., svojou habilitačnou prácou a ďalšími štúdiami preukázala vedeckú erudovanosť. Jej habilitačná práca *Dynamika ľudského prístupu k svetu v diele Jana Patočku* spĺňa požiadavky kladené na habilitačné práce v odbore filozofia a preto *doporučujem* pokračovanie jej habilitačného konania pred Vedeckou radou Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa a navrhujem ju na udelenie vedecko-pedagogickej hodnosti docentka v odbore filozofia.

V Bratislave 25. januára 2016

doc. Erika Lalíková, PhD.

Katedra filozofie a dejín filozofie FiF UK v Bratislave